

ny värld I BILD

NORDISK TIDSKRIFT FOR MORALISK UPPRUSTNING

ny värld

I BILD

NORDISK TIDSKRIFT
FÖR MORALISK UPPRUSTNING

Nr 12 1967

Utgives av IDÉ och KULTUR

Utkommer en gång i månaden

I redaktionen

Finn Harald Wetterfors, Sverige

Keld Jörgensen, Danmark, adm red

Einar Engebretsen, Norge

Lennart Sjögren Sverige ansvarig utgivare

PRENUMERATIONSPRIS per år (12 nummer)

Sverige kr 20 —

Norge nkr 25 —

Finland mk 17 —

FINLAND

Postgiro 112095 Helsingfors

NORGE

Inkognitogata 32 Postbox 1243 Vik, Oslo 1

Postgiro 12579 Telf 44 64 78

SVERIGE

Sveavägen 34 VI, Stockholm C Postgiro

706190 Tel 103456

Fotografier och teckningar med tillstånd av

Sid 1 Danielle Maillifer, 3 Einar Engebretsen

4—5 Danielle Maillifer, 6—7 Danielle

Maillifer, 8—9 Leif Hovelsen, 10—11 Arthur

Strong J J Blair 13 Wolfgang Sievers

© NY VÄRLD I BILD

Tryckt av A/S Ahrent Flensborgs Bogtrykkeri,
Ringsted

BILDEN PÅ FRAMSIDAN

Elever vid Ekebacksskolan i Vastra Frolunda, Goteborg, vid en av sina skoltimmar, då ungdomar i den europeiska showen LUTA ER UT ger sitt program 60 ungdomar från 14 europeiska och asiatiska lander inbjöds i slutet av november och början av december till Goteborg, Karlstad och Alingsås för att ge den musikaliska revy de turnerat med i Schweiz och Frankrike i syfte att vacka Europas folk till ett ansvar för behoven i Asien och världen. De inbjöds att ge avsnitt ur sitt program och tala till eleverna vid 12 skolor

En värld att ta hand om

Det finns en värld att ta hand om

Vårt folks bestammelse är att göra stora saker för den världen — och innerst inne är varje svensk medveten om det

I en värld som utarmas av fattigdom och svalt kan vi inte leva först och främst för vår egen stigande levnadsstandard och vår egen bekvämlighet

I en värld som är söndersliten av konflikter mellan raser, klasser och nationer är vi med vår tradition av fred både inom vårt land och i förhållande till andra länder kallade att vara folkförsonare

En Folke Bernadotte eller en Dag Hammarskjöld är uttryck för det. Nu gäller kallelsen hela vårt folk

Den uppfattningen gör sig bred att frihet betyder att göra precis vad man vill, att följa alla sina impulser

Kan man åstadkomma ett verkligt engagemang i världsproblemen på den grundvalen?

Vad vi i stället behöver är människor som vågar lyssna till sitt samvete, till Guds röst i sitt inre, och som har mod att stå för vad de vet är rätt och att handla därefter

Vi behöver en karaktärens revolution. Vi behöver verkliga revolutionärer

Många vill lämna framtiden åt ungdomen. Men om vi på allvar skall ta itu med noden i världen, med själviskheten, hatet och bitterheten, så behövs alla generationer. Både gammal och ung behövs — och särskilt den generation som nu bär ansvaret

Om vi i Sverige som folk tog på oss den uppgiften skulle ingen behöva kanna sig överflödig, ingen behöva bli friställd

Och vår ungdom skulle få något verkligt stort att leva för

Fred på jorden

EN KONGRESSHISTORIA

Kongressen hade samlat experter från många länder. Inte mindre än 200 fredsforskare. De var alla kladda i vita rockar. Allt gav intryck av effektivitet. Det var också en grupp framtidsforskare, men de var där bara som observatörer.

Vice ordföranden för Vetenskapsinstitutet för objektiv fredsforskning hade just avslutat sitt inlägg, som i få ord gick ut på att julen med dess budskap måste vara ett allvarligt missförstånd. Inte så att vice ordföranden trodde på någon Gud, men om det nu hade funnits en Gud, så skulle han väl ha varit mer förutseende än att sanda en baby till att frälsa mänskligheten. Tank om Gud ändå sant en vetenskapsman! En snickare med en hop fiskare och andra som.

Vice ordföranden hörde ingen angelasång, bara dånet av elektroniska datamaskiner. Det glittrade i glasogon, men inte i stjärnor — och bakom glasogonen låg det mängder av intelligens, erfarenheter, forskning.

Prydliga hogar med stencilerade ark låg uppstaplade framför varje deltagare. Det var statistik över allt möjligt tankbart. Diagnoser och prognoser. Ett hafte med fredsresolutioner från hela världen. Statistiska byrå i Stockholm hade till-

ställt alla deltagare och observatörer en vacker trycksak i två färger. »Sexuallivet och världsfreden». Överst i hogen låg ett imponerande arbete, skrivet av en norsk forskare och statsstipendiat, med titeln »Vad Norge anser». Av en handelse bara, menade de norska funktionärer som stod för utdelningen.

Det måste naturligtvis ha varit en stor nackdel för Jesu lärjungar, att ingen av dem fick något statsstipendium i fredsforskning.

Nu var det annorlunda. Aldrig i mänsklighetens historia hade det funnits så mycket och lätt tillgängligt vetande för så många. Men — och det var ett men som uttalades på många språk — hur skapar man och behåller fred? Har måste man forska. Skattebetalarna krävde fred och det var regeringens sak att få fram den. Något måste man ju få för inbetald skatt. Detta var alla eniga om, kristna likaväl som marxister, vänster- och högerorienterade och de som befann sig i mitten. Regeringen å sin sida hade handerna fulla med de dagliga uppgifterna — och uppgifterna hopade sig. Så kommer det en handfull forskare och erbjuder sig att ta hand om det hela. Antligen en grupp experter som kan lyfte denna borda från den enkla medborga-

ren och landets ledare — vilken lättnad!

Kongressen blev lyckad. Den fick en utmärkt press. Vice ordföranden blev intervjuad i TV.

Kongressen avslutades en decemberkväll just före jul. Deltagarna strömmade ut ur den moderna kongressbyggnaden. Delegaterna påskyndade stegen för att komma i lä i sina hem och hotellrum.

Flera av dem kunde i alla fall inte undgå att lagga marke till en lite ovanlig syn. En man som ledde en mulåsnan eller var det en häst? Lite svårt att se i farten. På mulåsnan satt en kvinna, en gravid kvinna. De sökte kanske husrum. Det blev kanske inte så enkelt, för alla hotellerna var ju upptagna på grund av fredskongressen. Det var kanske losdrivare, förresten. Underligt att inte socialnamnden tog vara på sådana.

Framlingarna rörde sig sakta nedför gatan. Ibland blev deras ansikten upplysta av affarsfontrens grälla ljus. Man fick en glimt av deras ansiktsdrag. De såg ut som asiater, eller kanske det var negrer? Ett ögonblick såg de ut som araber — eller judar. Det var svårt att se i förbifarten.

Och nu före jul har alla bråttom.

Einar Engebretsen

Svensk skolungdom

Ungdomar från 14 länder gjorde i december Göteborg medvetet om världens behov och Sveriges uppgift på ett nytt sätt. Genom pressen nådde deras ärende stora delar av landet. Vad de hade att säga satte igång mycken diskussion bland elever i många av stadens skolor, bland teknologer och studenter vid universitetet, bland varnpliktiga, föräldrar, lärare och skolledare. De nådde Göteborg i skolor, hem och fabriker och framför allt med LUTA ER UT!, en musikalisk revy, från scenerna på anrika Stora teatern och Cirkus' populära teater. Deras besök ledde till en ny beslutsamhet i många att själva göra något åt behoven.

Temat som de 60 medverkande i denna internationella grupp anslog är inte nytt — att Europas folk nu måste luta sig ut över sina egna gränser och intressebegränsningar och på ett radikalt sätt hjälpa en värld i nöd. Men deras personliga engagemang var något nytt. Det slog an hos kritikerna och fascinerade publiken. Och det de hade att säga utmanade ungdom, lika mycket de konservativa som de radikala, till diskussion och ställningstaganden. Rektorer och lärare inbjöd gruppen att tala till och tala med deras elever om denna målsättning. Själva sammansättningen av gruppen talade mer än ord. En av de asiater som deltog i *Luta Er ut* sade: »Orsaken till att jag reser med den här gruppen är att jag i den ser den enighet demonstrerad som vi så väl behöver i mitt land Indien.»

Skarp, effektiv, direkt

Luta Er ut hade premiar på Stora teatern inför en fullsatt salong.

»MRA-revy med mycket valljud», rubricerade *Göteborgs-Posten* sin re-

cension. »Budskapet galler Europas ställning gentemot den tredje världen, u-landerna, och syftar till att vacka ett haftigare medvetande om förpliktelserna och om de andliga värden som den gamla världen kan ha att ge den nya.» Tidningens recensent beskrev foreställningen som »mycket rivande, effektiv, skarp och direkt. Kor- och grupparbetet är helt enkelt överlagset skickligt gjort. Orkestern med femsex män och med rent modern repertoar är också ovanligt fulltonig och angenäm att höra.»

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning sade att man i showens form »poangterade Europas plikt att aktivisera sina rika andliga och materiella resurser för lindrandet av noden i u-landerna.» I showen fanns »slagkraftiga sångnummer och sketchartade inslag som får god relief av skickligt insatta ljus- och ljud effekter. Det sjungs och talas på flera olika språk, vilket inte störde den från början goda kontakten mellan scen och salong.»

Tidningen *Arbetet* satte i halsen att det forekom en dramatisk scen i showen som framställde en arbetarledare som började tillämpa en lika radikal förändring i sitt eget liv och i förhållandet till sina närmaste som han krävde i samhället. Den förändringen ledde till en förändring i hans arbetsgivare och i samarbetsandan på arbetsplatsen, till högre löner och till en snabbare produktion av bostäder i ett land som England, där behovet är 500 000 nya bostäder per år. *Arbetets* recensent menade att avsikten med »Balladen om rorlaggaren Les» var att visa »vad en socialist är för en krake.» Han missuppfattade avsikten. Det behövs en revolutionär för att astadkomma vad Les gjorde. Han citerade inte heller vad en av aktörerna

i den scenen, Stuart Dennison, sade senare under foreställningen: »Rorlaggaren Les är i verkliga livet min far, och allt det ni såg i den här scenen hande vår familj. Jag är stolt över att familjen Dennison alltid stått mitt i arbetarnas kamp, men jag är annu mera stolt över att vi idag tillsammans med många andra arbetarfamiljer satsar på världens moraliska upprustning.»

Låt dem inte svalta

Under sin tid i Göteborg inbjöds de europeiska och asiatiska ungdomarna till nio skolor, gymnasier och grundskolor, för att medverka vid morgonsamlingar och sk »tummar till förfogande» samt i enskilda klasser. Där fick eleverna också del av erfarenheter från utländska gäster, som haft avgörande inflytande på utvecklingen i Europa under de senaste decennierna. Madame Irène Laure, tidigare generalsekreterare för Frankrikes socialdemokratiska kvinnoförbund, talade på flera skolor. Hon hade under kriget varit aktivt engagerad i den franska motståndsrörelsen. Efter kriget beslutade hon sig för att hat inte kunde skapa ett enat Europa och bidrog själv på ett avgörande sätt till att försona Tyskland och Frankrike. Hon värdade till svensk ungdom att inte längre tillåta att barn får svalta i Indien, när vi i Europa lever i överflöd. »Jag förblir en övertygad socialist», sade hon bl a, »men jag skulle vilja säga till världens socialister att utan de absoluta normerna arlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek kommer vi aldrig att kunna utföra vår uppgift.»

Sven Måsen, rektor för ett av Göteborgs rektorsområden, inbjöd ett hundratal lärare och ansvariga inom skoladministrationen i staden till att

'lutar sig ut'

Intresset var stort både under skolprogrammet av LUTA ER UT och i diskussionen med medlemmar ur den europeiska gruppen efteråt (nedan t h och nederst) En av de nio rektorer i Göteborg som inbjöd Luta Er ut att komma till sina skolor, Sven Måsen tillsammans med några av sina elever (nedan t v)

se ett avsnitt av *Luta Er ut* »Hur skall vi i en krympande värld kunna ge var ungdom ett tillräckligt stort mål, som gör livet mera spännande än både sex och knark», sade han vid det tillfället »Hur skall det bli meningsfullt och tillfredsställande? Gamla tidens yttre disciplin har lyckligtvis försvunnit. Därför är behovet av en inre frivillig disciplin så mycket större. I stravan att fostra till den måste vi lärare stå i framsta linjen. Min familj och jag står helt för Moralisk upprustning.»

Valet

Frågan om samvetet, Guds rost, kan leda en i valet mellan rätt och orätt. Vackte en engagerad diskussion efter de olika skolprogrammen. En flicka sade: »Det är klart att Gud kan tala till en. Det är fel att låtsas som om han inte kan det.» En annan, som tankar utbilda sig till lärare, provade själv hur mycket sanning det låg i det påståendet. Det ledde till att hon beslöt sig för att bli ärlig med sin rektor om fusk. »Jag vill lara alla mina egna elever hur man kan vara ärlig», sade hon.

Det fanns också de som opponerade sig mot att svensk skolungdom skall få ett tillfälle att engagera sig i världen och dess problem utifrån moraliska och andliga utgångspunkter. Ett politiskt ungdomsforbund uppvaktade skoldirektoren och krävde att Moralisk upprustning inte skulle få förmedlas till skolungdomen. Man menade att det var politisk propaganda, *Luta Er ut* presenterade vid skolorna.

Flera närvarande skolmän kunde dock inte finna sådan propaganda utan påpekade istället att programmet utmärkt fyllde de krav som anvisningarna för skolans morgonsamlingar ställer på dessa.

Jodding och rysk folkdans

Vad innehöll då *Luta Er ut*? Den börjar med ett svep över Europa i dans och folkton, från schweizisk jodding till en rysk folkdans. »För både ost och vast, för både nord och syd finns det en väg, gemensam, att

gå idag», heter det i en sång. I en annan uppmanar fyra ungdomar från Asien Europa att dela med sig av sina erfarenheter och rikedomar. Där finns också en ballad om Jeanne d'Arc, flickan som vågade stå ensam med Gud och på grund av sina motivs renhet lyckades gjuta mod i tusentals män och radda sitt land.

En av den andra aktens sånger handlar om de murar som går genom världen — mellan män och kvinnor, rika och fattiga länder och mellan olika raser. Järnidån och bamburidån börjar först i oss, heter det. Men de kan rivas, sten för sten, genom uppriktighet och vilja till förändring på båda sidor.

Ett helt avsnitt ägnas åt Europas arv på gott och ont — det hårda arbetet som legat till grund för dagens välstånd, den tro som burit Europas folk genom svåra tider och drivit dem till att alltid spranga gränserna för det möjliga, exploateringen av klasser som förekommit inom Europa och av folk i andra delar av världen, arbetarörelsens genombrott, diktaturens tyranni under 1900-talet och slutligen situationen idag. Mitt i denna situation kommer Asiens representanter och ställer Europa frågan: Har ni något till övers för andra? Showen slutar med följande sång:

Det finns en värld, som kallar oss idag
med snoklädda berg och stränder,
med städer i fjärran länder
Floder av kärlek, floder av hat
Känner ej grans av något slag,
går genom folk och ras idag.

Det finns en värld, som kallar oss idag
Hat och våld har ej någon mening
Jordens folk kan i ny förening
framtiden bygga, bygga i tro,
så varje barn ett hem kan få,
och varje folk sin frihet nå.

Det finns en värld, som kallar oss idag
till att lindra den nöd som plågar,
och envar som där vill och vågar
hela sin tid, vilja och liv
i ständig tjänst åt andra ge
skall en ny mänsklighet få se.

Biskop Bo Giertz tog emot ensemblen i *Luta Er ut*, lyssnade till deras erfarenheter och gav dem del av sina i en bibelutläggning (överst). »Europa i ett ögonkast» — scen ur *Luta Er ut* (ovan tv) — Ungdomar från

Med skolan i bagaget

Frankrike, Schweiz, Tyskland, Sverige, Australien och Skottland lutar sig ut (ovan t h) — Robotmanniskorna, verklighetsflyktens människor och våldets människor — scenen Europa av idag ur showen (nedan)

Vi är två svenska gymnasieadjunkter, som följt den europeiska aktionsgruppen *Luta Er ut* till Schweiz, Paris, London, Göteborg och Varmland. I den ingår ett tiotal svenska ungdomar. *Luta Er ut* föddes, när de beslutade att ge upp sina personliga och nationella planer för att tillsammans med ungdomar från andra länder i Europa och Asien skapa en europeisk styrka. Det har för oss varit mycket intressant att se, hur denna grupp vuxit fram och hur den arbetar. Då vi undervisat ett par svenska ungdomar som samtidigt med showarbetet studerat för att följa undervisningen i sina klasser, har vi haft tillfälle att tanka över den svenska skolan. Skall man undervisa i de mest skiftande lokaler, som kyrksalar, tågkupeer, hem och kafeer och få anpassa schemat efter repetitioner, resor och föreställningar, så måste man lära sig verkligt samarbete. I det samarbetet växer en helhetssyn för elevens studiesituation fram, så att amnen som ligger efter får mer tid och vice versa. Inte minst får man nya synpunkter på hela den svenska skolans målsättning och dess förverkligande. Har man undervisat i sju-tio år och varit med om de stora skolreformerna, har man ju hunnit fundera en del över dem.

Det som slår en när man ser detta 60-tal ungdomar från 14 länder, är att de förkroppsligar dessa »harmoniska människor» och »dugliga och ansvars-kännande samhällsmedlemmar» som den svenska skollagens § 1-talar om. Hur har detta mål förverkligats? Ser man framst på dem som last och alltså haft en mycket tung arbetsbörda, finner man ett par viktiga förutsättningar

Den första är en verklig arbetsföstran. När jag frågade en av våra elever vad han lärt sig utöver kunskaperna medan han studerat och rest med aktionsgruppen, svarade han »Människan har en mycket större arbetsförmåga än hon tror». Den sanningen skulle behöva sjunka djupt in i en del av den svenska grundskolans adepter! Men större arbetsförmåga är ofta detsamma som en ny slags arbetsdisciplin med punktlighet, effektiv planläggning av dagens uppgifter och effektivt genomförande av dem.

Den andra viktiga förutsättningen är motivationen eller målsättningen. Hemligheten bakom showen är en vision för världen och ett beslut att åta sig den största av alla uppgifter en människa kan åta sig att sätta in alla sina skapande krafter på att förändra världen. Det beslutet har praktiskt medfört för alla ungdomarna offer av personliga planer och önsningar, men det har också, och kanske just därför givit dem sann frihet och glädje. Skapandet av showen *Luta Er ut*, som är ett uttryck för detta världsansvar, inövningen och framförandet av den har skett i ett verkligt lagarbete. Var och en har där, oavsett ålder och position, bidragit med tankar och förslag och var och en har tagit sitt fulla ansvar. Ingen har tvingat den andra och ingen har dirigerat mer än i fråga om de uppgifter som är nödvändiga för att det ska fungera. Grunden är en självpåtagen, frivillig och inre disciplin. Utan den skulle det aldrig gått att genomföra denna show.

Detta demokratiska arbetssätt för ett gemensamt stort mål har samtidigt

Forts sid 15

Skotsk klan- hövding i Hallingdal

DAME FLORA MACLEOD AV MACLEOD BESOKER NORGE

Den lilla vithåriga damen med det livfulla ansiktet lyste upp mot TV-reportern »Would you like to go to Hallingdal?» frågade han

Inte visste den gamla damen var Hallingdal låg, men hon funderade inte länge »Oh, yes, I certainly would«, svarade hon forvantsfullt

Frågan ställdes på Oslos flygplats Fornebu, där Dame Flora MacLeod av MacLeod, 89-årigt överhuvud för den skotska MacLeod-klanen just hade landat. Det var hennes första besök i Norge. Redan innan hon kom, hade nyheten spritt sig att en klanmedlem hade bosatt sig i Hallingdal för om-

Dame Flora MacLeod och fru Doe Howard framför Kon Tiki-museet

kring 500 år sedan. TV och tidningen *Fremtiden* i Drammen gick ihop om en inbjudan av Dame Flora till ett besök i Nesbyen, där hennes avlagsna släkting skulle ha bott.

Tillsammans med Dame Flora kom Doe Howard, den engelske journalisten och författaren Peter Howards efterlevande fru. Fru Howards dotter är gift med en sonson till Dame Flora, som är medlem av det engelska parlamentet. Han blev invald där när han var 23 år. Aldern tycks inte vara något problem för MacLeod-klanen.

När Dame Flora var 85 år, tog hon tillsammans med Peter Howard del i

◀ TV och drammenstidningen *Fremtiden* arrangerade en tur till Nesbyen i Hallingdal för att Dame Flora skulle få träffa sina norska släktingar. Här står hon på gårdstunet på Öye tillsammans med en av dem, dr. philos Lars Reinton och dennes fru Öye tillhörde gården Devegge, där den skotske greven Clemet slog sig ner omkr. år 1440. Hans hustru Mary var född MacLeod. Th hotellägaren Hans Öye

Rajmohan Gandhis marsch genom Indien. Hon talade då till tusentalls människor. På den resan ledsagades hon också av Sandy Gordon, MacLeod-klanens officiella sackpipsblåsare.

Då en norsk journalist påpekade att hon tycktes njuta av livet, svarade hon:

»Det kan jag tacka Peter Howard och Rajmohan Gandhi för. De visade mig att alla kan ha en del i att bygga en ny värld.»

Trots att hon hade varit på fem kontinenter sade Dame Flora att få besök hade glatt henne som det i Norge. MacLeod-klanen härstammar från Olof Svarte, som var kung på Man. Han i sin tur härstammade från Harald Hådrade, Oslos grundare. I Dame Floras slott Dunvegan på ön Skye i Hebriderna hänger flaggan som Harald Hådrade förlorade i slaget vid Stamford bro år 1066. Landoda hette det och är beskrivet i Heimskringla.

Vid minnesstenen över Harald Hådrade i Oslo ▶

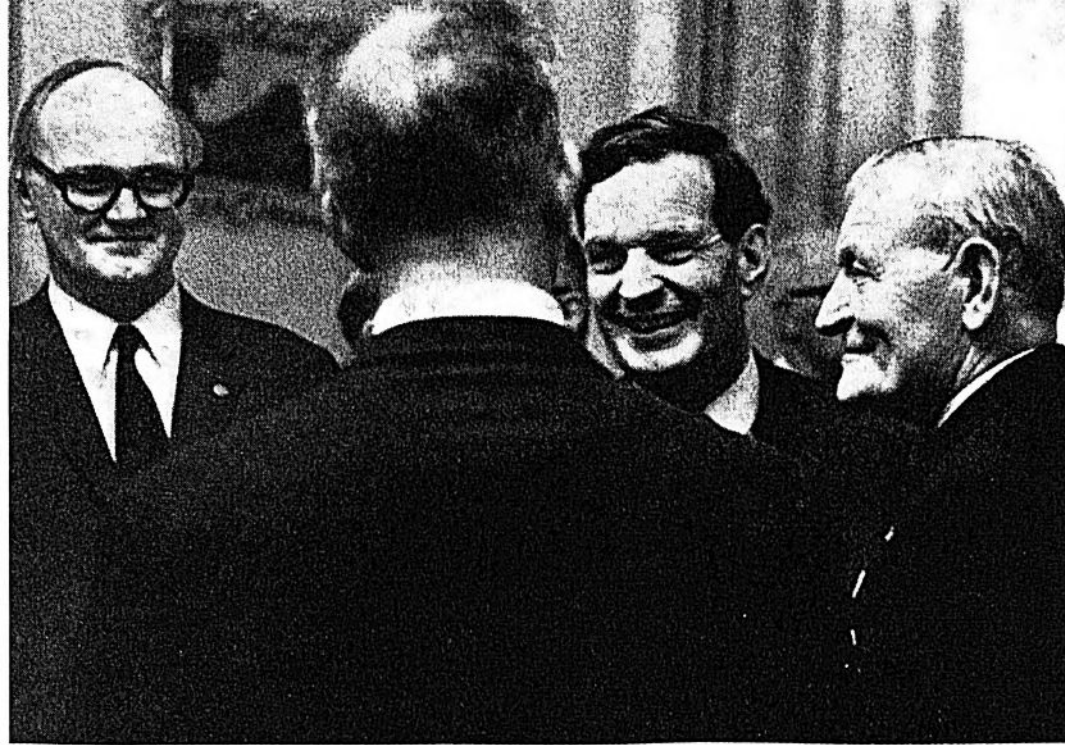

Kung Olav har besökt Dame Flora på hennes slott, såväl som drottning Elizabeth och prins Philip.

Dame Flora föddes på 10 Downing Street, Englands traditionella premiärministerbostad. Hennes farfar var finansminister i Disraelis regering och skulle foljaktligen bota på 11 Downing Street. Men då nummer 10 var rymligare, och Disraeli hade en liten familj, bytte de två familjerna hus. Här föddes Dame Flora år 1878, och det har inte kommit några barn till världen på 10 Downing Street sedan dess.

»Livet är fantastiskt», sade Dame Flora strax innan hon lämnade Oslo. »Nu är jag snart 90, men för fyra till fem år sedan började jag känna mig yngre igen. Vi måste arbeta på att förvandla människor och genom dem ge världen ett nytt ansikte.»

◀ Norske mastaren i hallingkast underhåller sig med den skotska hedersgästen under en folkdansuppvissning av en grupp från Hallingdal.

Det odevalvera

»Pundet — upp som en ballong och ner som en trasa», hette det i en rubrik i en av oslotidningarna förra månaden. Manga frågar sig om det engelska lejonet tappat luften. Benen verkar ostadiga och dess rytande låter mest som ett glafs. Har det träffats av en obotlig sjukdom eller kommer det att resa sig igen?

Det var för att själva finna svaret på den frågan som 60 norrmän och 30 svenskar förra månaden reste med ett charterplan till London. De utgjorde en brokig samling — där sågs en riksdagsledamot och en professor, arbetare och arbetsgivare, husmor och hantverkare, lärare och läkare, redaktör och rekryt, studenter, gymnasister och andra skolelever.

Dagen efter sin ankomst fick de kontakt med några av de människor som står mitt i kampen för att modernisera England. I England bor för närvarande 1 1/2 miljon färgade människor. I staden Birmingham tillhör exempelvis 10 % av befolkningen denna kategori. Vid ovanstående sammankomst berättade en valkänd idrottsman från Västindien om en omfattande kampanj som han varit med om att sätta igång för att förbättra immigranternas förhållanden och förebygga att våld bryter ut. En av dem han samarbetar med är generalsekreteraren för »The West Indian National Association» — de västindiska immigranternas förbund.

De arbetar som en liten mobil grupp och har bjudits in till olika städer runt om i landet.

En ung arkitekt från Birmingham hade beslutat sig för att säga upp sin

John Soderlund, ombudsman för transportarbetarförbundet i Norrköping, Idar Karlsen, hamnarbetare och stadsfullmäktigeledamot från Kristiansand (ryggen mot kameran), skeppsredare John Houlder, London, och Jack Manning,

de England

klubbordförande i Londons hamn, diskuterar gemensamma problem i London (t v) – Annie tar farväl av sina vänner i Stockport för att flytta till London. Ur musikalen »Annie» (nedan) – Mjolkutbarraren, Annie och glassförsäljaren (th)

inbringande ställning som delagare i en arkitektfirma för att ta upp kampen för de fargades bostadsförhållanden »Jag vill undersöka vad de olika immigrationsgrupperna särskilt fastser avseende vid i sina bostäder», sade han, »och gå in för att bygga bostäder som de kan trivas i »

En fackföreningsman berättade hur hamnarbetare genom sin träning i Moralisk upprustning hade lyckats hålla flera av Englands stora hamnar i gång, medan illegala strejker i London och Liverpool hade kostat landet miljontals pund

Ett av Englands stora problem för närvarande är det man kallar »the brain-drain», d v s det faktum att många av landets mest lovande vetenskapsmän emigrerar till Amerika, där de erbjuds mycket bättre möjligheter för sin forskning och där också lönerna är högre En ung skotsk vetenskapsman berättade hur han och några av hans kolleger hade besökt universitetet efter universitetet och tagit kontakt med andra vetenskapsmän De syftade till att bygga upp ett nät av vetenskapsmän i landet som var redo att gå in för en moralisk upprustning också i andra länders universitet

I centrum av arbetet för att på nytt vaka det engelska lejonets livs- och verksamhetslust står Westminster-teaterns kulturcentrum i London, där teater- och filmföreställningar och

konsalter ager rum året runt

Den nordiska gruppen fick tillfälle att se »Annie», en munter musikalkomedi som stannat på repertoaren sedan augusti Den handlar om Annie, en genuin och slagfärdig hattmakerska från Stockport i mellersta England Hon upplever 30-talets depression och arbetslöshet och beslutar sig för att göra något åt situationen Hon säljer sin hattbutik och flyttar till London Där blir hon snart en känd person i hundratals hem i hamnkvarteren Annie har en orubblig övertygelse om att sunda hem är grunden för ett sunt samhälle och att man är mera effektiv i kampen för social rättvisa, när man inte hatar Tillsammans med sin son Bill sätter hon igång ett arbete som snart sätter spår efter sig i hela landet Historien bygger på en verklig person och är därför av stort intresse också i dagens situation

På flyget tillbaka från London var alla eniga om att det England man lart känna under besöket där varken var sjukt eller levnadstrott I sitt tacktal före avresan sade professor Eiliv Skard från Oslo universitet bl a »Vi har fått mott den nya världens mentalitet Vi har fått tid till att tanka och planera Vi har sett pjäser som ger nytt innehåll åt människovärdet Det heter om Paulus, att då han mötte brodern, fick han friskt mod Det gäller för oss också »

Saxat och citerat...

FREDSFORSKNING SJÄLLÖST datamaskiner? Utifrån begreppet »forandringens logik» tjanar talet om fred ingenting till

Det är inte frågan om bestämda beteendemonster, inte frågan om lagar och regler. Fred är först och framst frågan om människor som blir annorlunda.

Samhällsforskarna har alltför lätt att överföra den konkreta naturvetenskapliga forskningens arbetsmetoder till ett fält där man har med levande människor att göra och till ting som inte har den lag- och regelbundenhet, som kanntecknar död natur.

Det är skrivet att om vi skall göra om vapnen till plogbillar, så måste vi först och framst se till att vi förändrar hat till kärlek.

Storingsman Teddy Dyring, under Stortingets behandling av anslag till freds-forskningen.

YTLIGA MÅL ÄR SOM NARKOTIKA för människor i Storbritannien. STP, en ny sorts narkotika, är tio gånger starkare än LSD. Det ingick som en del i Dow Chemical Company's forskningsprogram. Det kommer snart att finnas femtio nya hallucinationsdroger tillgängliga, syntetiskt framställda genom hemlig forskning. Det finns bevis på att en man som är påverkad av narkotika förlorar sitt omdöme om tid och hastighet. Han tycker att han rör sig mycket saktare än han verkligen gör. Vid bilkörning får det en verkligt social betydelse. En man påverkad av marijuana tror kanske att han kör med låg hastighet, när

han i verkligheten kör mycket fort. Dessutom förstår det avståndsbedömningen och den påverkade tror kanske att han är 200 m från ett föremål, när han i verkligheten är bara 20 m därifrån. Och slutligen förstår det muskelsinnet så att föraren i en bil tycker sig trycka lätt på gaspedalen, när han i själva verket har pressat den i botten.

Vi får veta vad som händer på Venus, men utan arlighet vet vi inte vad våra barn verkligen tänker och känner.

Människan har möjlighet att livnara de hungriga, hysa de hemlösa och ge undervisning åt dem som inte haft möjlighet till en normal utveckling. Men hon saknar viljan, odmjukheten och omsorgen att göra det. Ingen hjärna eller datamaskin kan åstadkomma en sådan kärlek eller ett sådant ansvarsfullt intresse i enskilda människor eller regeringar. Mahatma Gandhi trodde att nationer kunde förändras och han försökte verkligen göra det. Men han sade också: »Jag har sett att folk liksom individer endast kan förändras genom att boja sig för korsets smartsamma dynamik.

Med dr Paul Campbell, London.

PÅ SISTA TIDEN HAR DET TALATS mycket om framtidforskning. Vilka foreställningar väcker det ordet? Har våra framtidforskare reserverat sig tillräckligt mycket inför de reklamässiga fantasierna? I varje fall bör de göra det. Vetenskapen är inte förenlig med overtro, inte ens overtro på vetenskapen. Det talas ibland om denna nya forskningsgren på ett sådant sätt att folk suggereras till att tro att framtiden nu antligen helt och hållet blivit föremål för metodisk forskning, och att den snart kan uttryckas i ekvationer, som experterna kan lösa för oss. Men i så fall är det inte tal om vetenskap utan om kvalificerat trams.

»Framtiden« är det mest sammanfattande begrepp vi människor

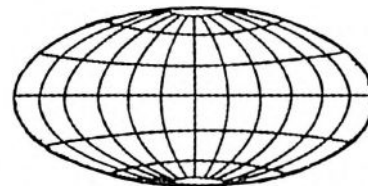
kan operera med. Vetenskapen kan med sina metoder studera många sidor av livet, i förfluten och närvarande tid, och kan ställa prognoser på olika fält så snart som fältet kan isoleras, men »framtiden« består av samtliga fält och framför allt, samspelet mellan samtliga faktorer. Avgörande handlinger har framträtt när något oberäknet skett, ett ovanligt dödsfall, ett genis framträdande. Man kan diskutera om människan har fri vilja, men vi kan i varje fall inte beräkna de mänskliga viljebesluten. Kan modern fysik motivera tron på att mänsklighetens framtid kan beräknas? Knappast. Och historikerna måste säga nej till att ställa prognoser, de försök de redan har gjort frestar inte till ännu ett försök.

Professor Eiliv Skard i Aftenposten, Oslo, 6 november 1967.

OM VI INTE FÖRSÖKER BESVARA dagens frågor, skall vi inte heller bli förvånade om människor anser oss lika onyttiga som hippies och våra präster lika intressanta som fågeln i gokuret.

Det ser ut som världen söker efter en förnyelse av människans värderingar, en förnyelse som inte bara bygger på forgångna lardomar utan också på framtidens möjligheter. Ungdomen vänder sig inte bort från kristendomen därför att den tycker att den är för krävande, utan därför att den tycker att den är för småskuren. Den saknar de krav som för de ungas överloppsenergi och offervilja in i de verkligt stora uppgifterna. De är trotta på livet, men fortsätter att söka efter det akta. Detta är anledningen till att några griper till pseudoreligiosa upplevelser som i Zen-rotelsen, LSD eller andra medel.

Hollandaren Tom Kerstiens i öppningstalet vid den katolska lekmanakonferensen i Rom hösten 1967.

Bror Jonzon

Profit och protein

Sydostasiaten konsumerar i genomsnitt 31 kilo mejeriprodukter per år. Genomsnittskonsumtionen per person och år i Australien är 727 kilo. Siffrorna talar sitt eget språk om proteinbehovet i Asien.

Trots den relativa närheten till Asien är det England som varit Australiens och Nya Zeelands huvudsakliga exportmarknad för mejeriprodukter. F n befinner sig emellertid dessa stillahavslander inför en kris. Om England kommer med i EEC, är framtidsutsikterna för Australiens och Nya Zeelands engelska mejerlexport mycket dystra. Redan nu hotar europeiska konkurrenter att göra intrång på den brittiska marknaden.

Man kunde tycka, att i en sådan situation det enda rationella för de australiska producenterna vore att börja sälja på den asiatiska marknaden i stor skala. Så enkelt ligger det emellertid inte till, enligt Mr S F Barnes, driftschef för Malaysia Dairy Industries, där intressenterna är dels affärsman i Singapore och dels den australiska mejeristyrelsen (Australian Dairy Produce Board). Här produceras, från mjölk importerad från Australien, 60 % av Singapores konsumtion av sotad kondensmjölk. Skummjölk i pulverform och smorfett importerar separat och kombineras vid fabriken i Singapore med socker, vitaminer och vatten.

— Svarigheterna för Australien och Nya Zeeland, säger Mr Barnes, består inte så mycket i att omställa marknaden som i att omställa maskinerna. Hittills har australiska exportörer kunnat rakna med en någorlunda säker profit på den engelska marknaden. Nu måste de rakna med små vinstmarginaler som kräver en stor omsättning på den stora asiatiska

marknaden. Vid sidan av profitmotivet måste vi få in en målsättning som syftar till att fylla Asiens proteinbehov.

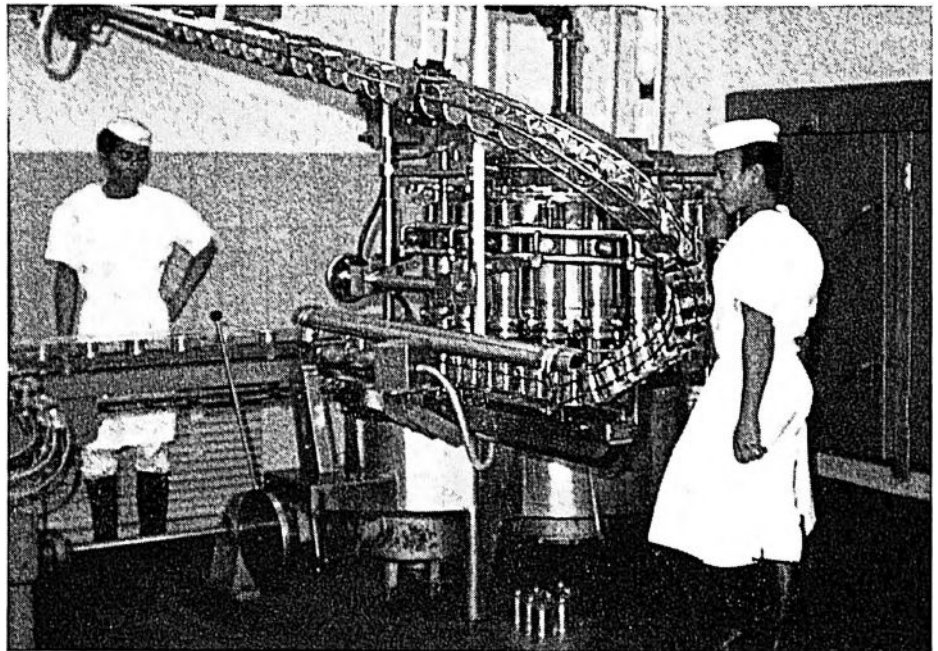
Det påstås att asiaterna inte dricker mjölk. Men min erfarenhet är att de gärna dricker mjölk, om den ställs till förfogande till rimliga priser. Om vi ville fördubbla den diminutiva mjölkkonsumtionen i Sydostasien, skulle det kräva nästan hela den nuvarande mjölkproduktionen i Australien. Detta kunde ske om priset kunde sänkas för så kallad ultrahettad mjölk som steriliserats genom ultrahög temperatur och förpackats i tetrapak. Sedan mjölk kan utan att behöva kylas förvaras i flera månader i förpackningarna. Priset är dock än så länge för högt (2,60 kr per liter mot 1,20 kr för sotad kondensmjölk). Men om Australien och Nya Zeeland vågade ta risken att investera i stor skala — och om Tetrapak kunde framställas billigare — så skulle mjölkpriset för ultrahettad mjölk komma ned till en nivå inom räckhåll för de små inkomsttagarna i Sydostasien.

På frågan om importerad mjölk inte skulle konkurrera ut den inhemska mjölkproduktionen svarar Barnes:

— Tvärtom. För att den inhemska produktionen skall bli effektiv, behöver man moderna mejerier och den sorts försäljningsorganisation som den importerade mjölken för med sig. Därtill kommer att i Sydostasien den inhemska produktionen är ytterst obetydlig.

— Vad anser ni om tendensen inom vår svenska jordbrukspolitik att skära ned produktionen av mejerivaror?

— Det är svårt för mig att yttra mig om svenska förhållanden. Men så mycket är säkert, att Sverige är ett foregangsland när det gäller mejerimaskiner — till exempel Alfa-Laval — och i framställningen av Tetra Pak. Om dessa uppfinningar skulle komma till fullaste användning i Sydostasien, skulle man behöva inte bara Australiens och Nya Zeelands utan också Skandinavien och andra länders fulla mjölkproduktion för att mota behoven.

Den här maskinen i Malaysia Dairy Industries fyller 250 mjölkburkar i minuten.

hänt och sagt världen runt

Festivalfilm

Teheran — På den iranske kronprinsens födelsedag öppnades den andra internationella barnfilmsfestivalen i Teheran i närvaro av kejsarinnan Farah Pahlévi och prinsessan Shahnaz Pahlévi. Vid festivalen agde den iranska premiären av Peter Howards film *Hunden och Benet* rum. Den hade blivit uttagen bland 500 anmälda filmer till tavlan i festivalen och blev speciellt utvald som festivalens öppningsfilm. Den var den enda visade filmen den dagen.

Pjäs i Bombay

Bombay — Industripjäsens *Den glomda faktorn* har haft premiar på Birlateatern i Bombay. Bland publiken sågs 500 arbetare, toppindustriman och fackforeningsledare. Arbetarna från en av Indiens största konserverfabriker deltog i en upplöppscen. Deras talesman sade efter foreställningen från scenen: »Vi gjorde detta därför att vi funnit svaret på skiljaktigheterna inom vår industri». Hamnarbetarna bad att foreställningen skulle ges i hamnen, medan ledningen för landets största sockerfabrik var ivrig att få skadespelet till alla sina plantager.

Jul i Caux

Caux — Från den 20 december till den 8 januari kommer man och kvinnor från olika samhällsområden i Europa och utanför Europa att motas i Caux, Moralisk upprustnings konferenscentrum i Schweiz. Från den 2 januari till den 5 januari bli det en särskild konferensperiod för representanter från industrin, fackforeningarna och det politiska livet.

För att tillmötesgå önskemål från ansvariga män i olika länder görs planer upp för mobilisering av människor och medel för Asien och Afrikas moraliska upprustning. Särskilt planerar man att ta upp frågan om Indien och utvecklingen av det nya träningscent-

ret i Panchgani, som öppnas i början av 1968.

Den nya europeiska musikaliska revyn *Luta Er ut* visas efter foreställningar i Schweiz, Frankrike, Sverige, England och Holland. Den franska musikalerna *Pitté pour Clementine* och det engelska skadespelet *Hero for today* får man även upp under konferensen. Studenter från Schweiz och andra länder i Europa blir vardar för studenter från Asien och Afrika, som studerar i Europa.

Peck, Boone och Sonja Henie

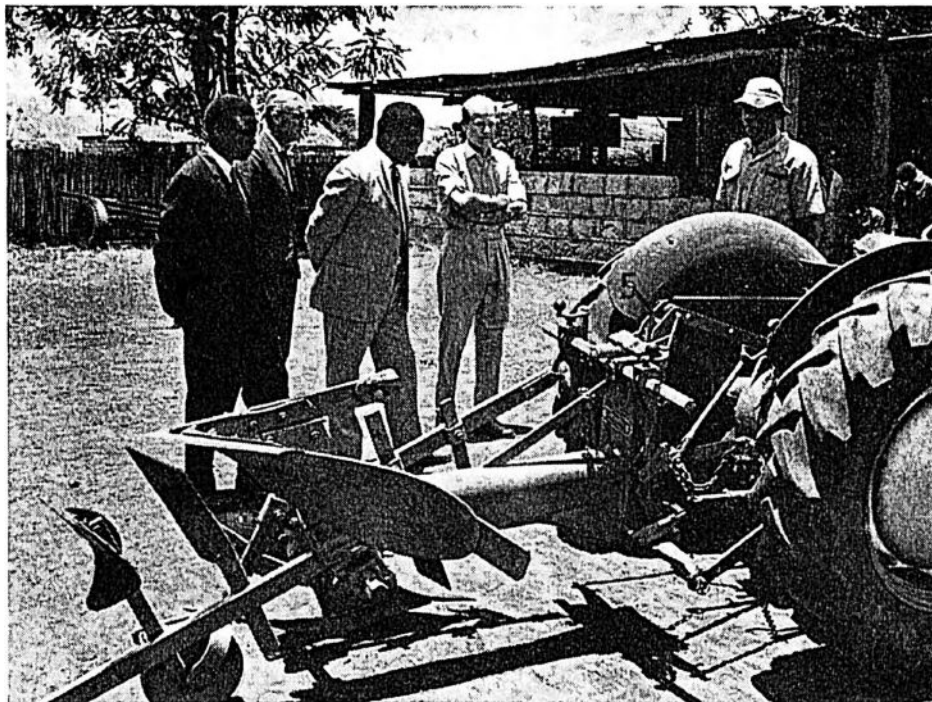
Hollywood — Filmskådespelaren Gregory Peck introducerade en foreställning av *Sing Out*, där många av Hollywoods skådespelare, bland dem Pat Boone och Sonja Henie, var närvarande. Syftet med foreställningen var att

stödja Sing Out-rörelsen i Amerika. I en telegrafisk hälsning till ensemblens sade skådespelaren Sidney Poitier: »Er konst, er energi och er förpliktelse har fört oss alla ett steg närmare mot ett Amerika som följer de moraliska principer det proklamerar».

Ett nytt stereofoniskt ljudsystem användes för första gången vid denna foreställning. Det har utexperimenterats av Philips-fabrikerna i Holland och gör det möjligt för en publik att tydligt uppfatta orden, sjungna av körer på upp till 150 män.

Peale om Howard

New York — Norman Vincent Peale, berömd för sina best-sellers, har just utgett en ny bok, »Enthusiasm makes the Difference», i vilken han säger att Peter Howard i många avseenden blev »en av sin tids största andliga ledare».

Kenyas ekonomiminister, Tom Mboya, besöker lantbruksskolan på Narosura (se NVIB nr 10-11). Th om honom står norrmannen Steinar Novik, som sedan skolans start varit en av dess instruktörer. Novik sålde sin bil för att finansiera sin resa till Kenya och har inte erhållit någon annan lön än kost och logi. »Novik hor till dem som det är vart att mota i Afrika», skrev kopenhavnstidningen Politiken.

Nu kan Ni kopa dem!

Bengt Jonzon

Den rike mannen och friheten

Pris 20 —

I den stridbare biskopens sista predikningar och många dikter, som ryms i detta posthuma verk, moter lasaren en dynamisk och levande helhetssyn hos en sallsynt helgjuten personlighet

Diktdebut

Gerd Jonzon • Vattenbärska

Illustrationer av Gertrud Lindstrom • I bokhandeln eller direkt från

Idé och Kultur

Pris 12 —

Skolan *forts från sid 7*

forverkligat malet for den svenska skolans etiska fostran, så som den ar uttryckt i grundskolans målsättning. Det sags dar, att eleven skall forsta, vilka »moraliska normer som måste galla i sammanlevnaden mellan människor och som bar upp rattsordningen i det demokratiska samhället». Dessa normer har den starkaste grund i Moralisk upprustnings fyra absoluta normer: arlighet, renhet, osjalviskhet och karlek. »Arlighet, rattvisa och hansyn« namns f o uttryckligen bland de normer som skolan skall fostra till. De fyra absoluta normerna ar också den djupaste garantin for forverkligandet av det som ar den svenska skolans grundläggande värdering: »att vacka respekt for sanning och ratt, for människans egenvarde och for människolivets integritet».

En punkt i målsättningen som i hog grad har forankring i svensk ungdoms tankande i dag och som befrämjas konstruktivt i *Luta Er ut*, ar foljande

passus: »Skall utvecklingen kunna framja och befasta fred och frihet bland folken och skanka allt battre livsbetingelser at människorna, måste skolan bland de unga skapa okad forstaelse for människors liv och villkor inom andra, langre bort liggande samhallsbildningar och lara dem inse betydelsen av goda mellanfolkliga relationer och internationell samverkan».

Karaktarsfostran betonas som en huvuduppgift for skolan idag, men få anser sig kunna genomfora den. Karaktarsfostran kan inte ske utan ett stort mål att rikta in personligheten mot. Svensk ungdom ar svalftodd på stora mal att leva for. Både knark och maoistorganisationer, som finns på vissa skolor, ar uttryck for den bristen. Ungdomarna i *Luta Er ut* ar vanliga ungdomar som beslutat inratta sina liv efter den hogsta målsättningen de sett. Varfor skulle inte svensk ungdom kunna gora samma erfarenheter som de? Det positiva mottagandet i så

manga skolor och intresset hos de skaror som stannat efter foreställningarna for diskussion och samtal, har overtygat mig om att svensk ungdom inte står langre från att leva osjalviskt for varldens behov an vilka andra ungdomar som helst. Men vi maste ge dem chansen att valja! En svensk gymnasierector, som inbjudit shown till sin skola, sade efter foreställningen: »Ungdomen behover det har».

Vi larare ar kallade att fostra nya generationer som vill och kan ta itu med varldens problem. Frågan ar om vi ger dem stenar eller brod. Det kraver en hel insats av oss. For mig personligen ledde detta ansvar till att jag under det har lasåret ar tjanstledig utan lon for att samman med en växande styrka av människor ge Sveriges ungdom en ny engagerande, forvandlande målsättning, vilken också kan uttrycks så, att Gud åter blir en levande faktor i vårt folks liv.

DRICK OCH SMAKSATT MED AKTA SOLMOGEN LIME-CITRON

Revolutionerande enkelt - kul - gott

Mr. LEMON

akta citronpulver
motsvarar 40 st
solmogna citroner

Mrs. SWEET

är 50 gånger sötare än socker
KALORIFRITT
KVALITETSSÖTNINGSMEDEL

HÅLLER HELA FAMILJEN I FORM

Mrs SWEET and Mr LEMON, två nya och for-
namliga produkter för hushållet

Ni kan nu snabbt och enkelt sätta piff på an-
rättningen

Mrs SWEET and Mr LEMON, (natriumcyklamater
o solmogna citroner) — en strong kombination
Passar även för diabetiker

DERNINGS AB

GÖTEBORG